

СТАНОВИЩЕ

за научната дейност на

доц. д.и.н. ВИОЛЕТА ЕВГЕНИЕВА НЕШЕВА,

участник в конкурс на НАИМ-БАН за заемане на академичната длъжност “професор” (ДВ, бр. 58/30 юли 2010 г.)

от доц. д-р БОНИ РАЙКОВА ПЕТРУНОВА

Доц. д.и.н. Виолета Нешева е единствен участник в конкурс за заемане на академична длъжност “професор”, обявен от НАИМ-БАН за нуждите на Секцията по средновековна археология (ДВ, бр. 58/30 юли 2010 г.)

В представения от нея Списък на публикации в специализирани издания, съставен по реда на издаването им, са включени 108 заглавия на научни съобщения, статии, студии (6 бр.), монографии (4 бр., една от които – под печат). Девет от публикациите са в престижни енциклопедии – Кирило-Методиевска и Енциклопедия на Пиринския край. Отбелязани са, само като брой (от 109 до 124) нейни научни съобщения в АОР за обекти, вече публикувани в други научни издания. Това е една представителна като обем научна продукция, с която В. Нешева основателно участва в конкурса.

Първите 29 бр. публикации са издадени до 1987 г. вкл., когато тя е получила научното звание “старши научен сътрудник II ст.” (=доцент). Отбелязването на този факт е важно, защото показва колко по-активна е нейната научно-публикационна дейност през втората половина от вече 40-годишната ѝ научна кариера.

Научните публикации и цитиранията им от други автори са лицето на един учен в публичното пространство. В. Нешева е представила Списък със 144 цитирания (в някои трудове - многократно цитирано едно и също нейно съчинение), без броят им да е окончателен, което е една много добра атестация за значението на научните ѝ изследвания.

В тези изследвания се открояват няколко много важни и приносни моменти. Преди всичко, В. Нешева своевременно въвежда в научно обръщение резултатите от теренните

проучвания, в които е участвала или е била научен ръководител. Положително нейно качество е, че тя умее да привлича в екипите си и да работи с различни специалисти – археолози, архитекти, изкуствоведи, епиграфи, нумизмати, историци и др., предоставяйки им открити от нея артефакти. Като резултат се получава пълноценното интерпретиране и публикуване на археологическите разкрития, “поглед от всички страни”, като в обобщенията си тя се основава на техните изследвания. Този подход особено ясно личи в двата тома от поредицата “Мелник”. Може да се каже, че прилаганият от нея интердисциплинарен метод е водещ в изследванията ѝ. Тя успешно съчетава и съпоставя археологическите данни с писмените сведения и историческите събития, с данни от епиграфика и нумизматика, от архитектурни, изкуствоведчески, лингвистични и геолого-географски изследвания. За отбелязване е високата ѝ научна етика, уважението, което отдава на другите изследователи в миналото или в съвременето, дори, когато не е съгласна с техните интерпретации.

Основна тема на изследванията на В.Нешева е всестранното проучване на средновековния град в българските земи. Въз основа на сериозен опит, придобит при теренните ѝ проучвания на обекти от различен характер и в различни региони на страната (Преслав, Червен, Търново, Карасура, най-дълготрайно - 4 десетилетия в Мелник), тя има широк поглед върху паметниците и проблемите на градската култура и това ѝ позволява да вземе участие в решаването на много от тях – градоустройство, фортификация, светско гражданско и църковно-манастирско строителство, бит и занаятчийско-търговска дейност, изкуство, погребални практики. Успоредно тя продължава да се занимава и с изследване на средновековния костюм, част от който е разбротила в началото на кариерата си като кандидатска (=докторска) дисертация. Трябва да се подчертае умението ѝ да борави със средновековната терминология, засвидетелствана в историческите извори (основно на гръцки език), да търси и установява връзката ѝ с конкретни археологически паметници и селищни структури. Въпреки че, като изследовател тя е насочила своите дирения към археологията на периода XIII – XIV в. в днешните български земи, понякога проучванията ѝ обхващат по-широк хронологически ареал. Това се отнася

особено за Мелник, на който са посветени около половината от трудовете ѝ, от античността до края на средновековието през XVIII в. и по някои въпроси до началото на XX в.

Приносно значение имат проучванията ѝ върху българските и балкански територии за периода XV – средата на XVIII в., особено като се има предвид, че малко специалисти се занимават с тази тематика. Там отново проличава умението ѝ да превръща археологическия паметник или артефакт в исторически извор.

Като безспорен принос трябва да се отбележи активната ѝ преподавателска дейност, умението ѝ да се грижи за младите колеги и да ги напътства в развитието им. Многобройни са дипломантите, защитили под нейно ръководство – ученици от Класическата гимназия, чиято археологическа практика тя ръководи с десетилетия, студенти от НБУ, от СУ “Св. Климент Охридски”, от закрития вече Славянски университет. Редица са и докторантите ѝ, на които е била, и е научен консултант или ръководител, сред тях – и наши колеги от София и страната, както, разбира се, и нейни студенти.

В. Нешева е развивала и значителна музейна дейност, участвайки в направата на национални и регионални експозиции, временни изложби. За кратък период е била и директор на Археологическия музей. Широкият кръг от интересите включва и участие в създаването на Научния архив на НАИМ, издирване на множество архивни материали в български и френски архиви, свързани с културното ни наследство, както и активна експертна дейност във връзка с недвижими и движими културни ценности, участие и научно консултантство или научно ръководство в национални и регионални програми и проекти, международни проекти, вкл. проекти на ЕС.

Казаното дотук ми дава основание да пледирам за най-висока оценка на научната ѝ дейност по съвкупност и предложение на Научното жури пред Научния съвет на НАИМ за решение тя да заеме академичната длъжност “професор” по обявения конкурс.